

16. Писаня Осипа Юрія Федьковича. Перше повне і критичне видане / З перводру. і автогру. зібрав, упор. і пояснення додав І. Франко. – Львів, 1902. – Т. І. Поезії.
17. Писаня Осипа Юрія Федьковича. Перше повне і критичне видане / З перводру. і автогру. зібрав, упор. і пояснив О. Колесса. – Львів, 1902. – Т. II. Повісті й оповідання.
18. Писаня Осипа Юрія Федьковича. Перше повне і критичне видане / З автогру. уперве видав І. Франко. – Львів, 1902. – Т. III. – Ч. 2. Драматичні переклади.
19. Романчук Ю. Посліслово / Твори Йосифа Юрія Федьковича. – Львів, 1914. – Т. I.
20. Свенціцький І. Місце Івана Франка в історії української філології. – Львів, 1933.
21. Франко І. Зібр. творів: У 50 томах. – К., 1976–1986.
22. Хроніка українсько-руського Наукового товариства ім. Шевченка у Львові. – 1901. – Вип. III. – Ч. 7.
23. Щурат С. До хронології поетичних творів Ю. Федьковича (З додатком одного невідомого листа письменника) // Радянське літературознавство. – 1959. – № 4.
24. Якимович Б. Іван Франко – видавець творів Юрія Осипа Федьковича // Вісник Львівського університету. Серія “Книгознавство”. – Львів, 2006. – Вип. I.
25. Якимович Б. Книга, Просвіта, Нація. Видавнича діяльність Івана Франка у 70–80 роках XIX ст. – Львів, 1996.

Тетяна Масляничук (Київ)

Бібліотека Івана Франка – національне надбання України

З 2005 року Відділ рукописних фондів і текстології Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України вперше у вітчизняній науковій практиці почав підготовку видання науково-бібліографічного опису персональної бібліотеки письменника. Йдеться про унікальну особисту бібліотеку Івана Франка, яка є складовою його фонду у згаданому відділі, де зберігаються творчі рукописи світочів української нації (від XVI ст. до сьогодення).

Зі студентських часів до кінця життя вчений-енциклопедист, великий знавець і поціновувач книги, І. Франко, старанно займався комплектацією своєї книгозбірні, яка згодом стала однією з найбільших приватних бібліотек у Львові, а щодо цінності зібраних у ній наукових і рідкісних видань навіть переважала всі тогочасні приватні зібрання. Захопившись збиранням книжок ще у п'ятому чи шостому класі Дрогобицької гімназії, на час закінчення гімназійних студій молодий І. Франко мав у своїй особистій бібліотеці понад п'ятсот томів українських і зарубіжних авторів (зауважимо, що в самому Дрогобичі на той час не було жодної публічної бібліотеки і лише деякі з викладачів мали власні невеличкі книгозбірні). Пізніше книги з Франкової колекції неабияк вплинули на формування світоглядних засад, естетичних смаків і літературних уподобань студентської молоді Львова, а сама бібліотека стала окрасою скромних помешкань митця.

Витрачаючи більшість зароблених коштів на придбання книг, письменник зібрав унікальну колекцію, книги з якої завжди радо позичав знайомим. Джерела поповнення особистої бібліотеки були різноманітні. Збираючи книжки по навколишніх селах, І. Франко врятував чимало брошур і старих часописів, які певно були б спалені як сміття або зужиті в господарстві. Часом до його рук потрапляли унікальні екземпляри, як то “Житіє преподобної Марії Єгипетської”, дві рукописні Тріоди (рідкісні книги кінця XVI – початку XVII ст.), друкований “Сборник” Божидара Вуковича (Венеція, 1536–1538 роки). Прекрасний знавець фондів не лише львівських публічних бібліотек, але й книгозбірень Києва, Відня, Перемишля, Одеси та інших міст, І. Франко листувався і обмінювався книгами із найбільшими бібліотеками світу. В усіх містах, де випадало бути письменником, насамперед відвідував букаріністичні книгарні. Цікавився каталогами зарубіжних антикварень (серед каталогів Франкової бібліотеки “Catalog I. Indigermanica: Urgeschichte, Sprachen, Mythologie und Literaturgeschichte der indogermanischer Völker. – Wien: E. Soeding, Antiquariat, 1885”, “Catalog 3. Russische National-Literatur. Schriften über die Slaven-Länder und Balkan-Halbinsel. Mit Ausschluss der linguistischen Literatur. – Wien: E. Soeding, Antiquariat, 1885”, “Lager-Catalog / von Joseph Baer und Co. Buchhändler und Antiquare, Haupt-Commissionäre der Kaiserl. Oeffentlichen Bibliothek in St. Petersburg, des Oeffentlichen Museums in Moskau, in Frankfurt am Main. – Paris: Loeoph Baer & Co., 1885”, “Catalog / F. Rohrer’s Antiquariat. Lienz. Tirol, 1886” та ін.).

Листуючись із багатьма ученими, письменниками і видавцями як українськими, так і зарубіжними, отримував у дар книги від М. Драгоманова, К. Трильовського, І. Карпенка-Карого, Олександра Олеса, М. Коцюбинського, Г. Хоткевича, І. Огієнка, А. Кримського, О. Колесси, М. Славинського, В. Антоновича, І. Нечуя-Левицького, П. Житецького, Н. Кобринської, Е. Ожешко, С. Зіхінського та багатьох інших.

Дбаючи про наповнення бібліотеки цінними виданнями з усього світу, письменник часом забував або не мав фінансової змоги покласти до книжкових шаф видання своїх власних творів. Окрім того, нерідко дарував придбані книжки як відомим науковим бібліотекам (наприклад, бібліотеці Наукового товариства імені Шевченка у Львові, бібліотеці Петербурзького університету), так і невеличким читальням; чимало літератури надсилав поетам-початківцям.

Після смерті І. Франка, згідно з тестаментом, його бібліотеку та архів передано Науковому товариству ім. Шевченка у Львові. Першим упорядником бібліотеки став В. Дорошенко, згодом до роботи над фондами долучилися М. Тершаковець та М. Деркач. У 1950 році особистий архів і бібліотеку І. Франка було передано до рукописного відділу Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка АН УРСР, а 1972 року перевезено до Центральної наукової бібліотеки АН УРСР (місто Київ). З 1980 року і до сьогодні бібліотека І. Франка зберігається у Відділі рукописних фондів і текстології Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України (докладніше про історію бібліотеки І. Франка див. у статті Я. Мельник [4]).

Неповторність уцілілої книжкової колекції І. Франка – у її меморіальності. Вона дійшла до нас майже в первісному вигляді. Станом на 23 серпня 1944 року,

за свідченням М. Деркач, бібліотека нараховувала 7920 томів і 410 стародруків [2]. Реальний же обсяг її значно більший – близько 12 тис. одиниць, адже більшість видань власник об'єднав у конволюти, деякі з них уміщують аж до 50-ти книжок, брошур, примірників журналів тощо.

Неповторною є книжкова колекція І. Франка і за раритетністю видань (серед яких, наприклад, збірка апокрифів Йогана Фабріціуса “Codex pseudepigraphus Veteris Testamenti” (Гамбург, 1732), “Codex apocriphus Novi Testamenti” (Гамбург, 1703–1719), книга Курція Руфа “Про діяння Олександра, царя Македонського” 1670 року, Авла Геллія “Аттичні ночі”, Амстердам, 1651 року та ін.), і за часом виходу їх у світ (від початку XVI до початку XX ст.), і за мовами: українською, німецькою, англійською, польською, французькою, італійською, іспанською, російською, латинською, грецькою, болгарською, румунською, угорською, сербською, церковно-слов'янською та іншими. Ці книги – здобутки світової художньої літератури, культури, історії, міфології, релігії, філософії, фольклористики; найновіші досягнення тодішньої соціологічної, педагогічної, політичної, економічної, природничої думки.

Серед величезного корпусу книжок з літературознавства, історії фольклору та етнографії (понад 3000 томів) надзвичайно розмаїто представлена в особистій бібліотеці І. Франка україніка. Це наукові праці українських і зарубіжних учених, присвячені подіям історичного минулого України, наприклад, праці Боплана, Енгеля, М. Карамзіна, Я. Головацького, М. Драгоманова, М. Костомарова, О. Левицького, Д. Багалія, І. Огієнка, М. Шухевича та ін., а також здобутки української художньої літератури як давніх часів, так і сучасного Франкові літературного процесу. Серед згаданого тематичного циклу твори І. Вишенського, Г. Сковороди, І. Котляревського, Г. Квітки-Основ'яненка, Є. Гребінки, Т. Шевченка, І. Нечуя-Левицького, Марка Вовчка, О. Стороженка, П. Куліша, С. Руданського, Панаса Мирного, М. Коцюбинського, Б. Грінченка, О. Кониського, Лесі Українки, В. Стефаника, М. Черемшини, В. Винниченка, О. Маковея, Л. Мартовича, У. Кравченко, К. Попович та багатьох інших.

Широко представлені в компендіумі письменника періодичні видання, як українські, так і зарубіжні, частина яких є нині бібліографічною рідкістю (“Киевская Старина”, “Етнографічний збірник”, “Літературно-науковий вісник”, “Громадський друг”, “Дзвін”, “Молот”, “Житє і слово”, “Сьвіт”, “Правда”, “Наука”, “Нива”, “Денниця”, “Знаніє”, “Славянская заря”, “Современник”, “Отечественныя записки”, “Вѣстникъ Европы”, “Русское слово”, “Пантеонъ литературы”, “Журналь Министерства народнаго просвѣщенія”, “Вѣстникъ Юго-Западной и Западной Россіи”, “Дѣло”, “Устои”, “Ruch”, “Pamiętnik Lwowski”, “Demokrata Polski”, “Przegląd Społeczny”, “Die Gesellschaft”, “Deutsche Rundschau”, “Deutsche National-Literatur”, “Die Reform”, “Allgemeine Zeitung” та ін.).

В особистій бібліотеці І. Франка чимало пам'яток античного письменства (близько 300 книжок грецькою та латинською мовами, серед яких твори Гомера, Есхіла, Езопа, Софокла, Еврипіда, Плутарха, Овідія, Лівія) книги німецьких, англій-

ських, французьких, італійських і польських авторів (В. Шекспір, Д. Мільтон, Е. Гофман, Е. Кох, П. Меріме, Ф. Рабле, Ч. Діккенс, В. Гюго, Е. Золя, Г. Флобер, Д. Джусті, Г. Маудслі, В. Теккерей, Я. Грімм, В. Грімм, А. Міцкевич, В. Красінський, Й. Лукашевич, Б. Немцова), досить широко представлена російська література (багатотомні видання М. Чернишевського, М. Добролюбова, О. Пушкіна, М. Некрасова, Д. Писарєва, твори Ю. Лермонтова, О. Грибоєдова, Г. Успенського, М. Салтикова-Щедрина, А. Чехова, Л. Толстого).

Великий книжковий комплекс відображає не лише зацікавлення геніального письменника-мислителя, а й його дивовижно багатогранні контакти зі світовою культурою. Бібліотека художника слова є унікальним осередком тих текстів, які породжували його художні образи, ставали рушійною силою творчого процесу.

Композицію повного й об'єктивного Опису меморіальної бібліотеки І. Франка зумовив топографічний принцип, чітко означений її власником у "Списі..." та у власноручній нумерації на форзаці кожного тому і відповідно за порядком їх розташування у книжкових шафах письменника. Цю топографію книжкового зібрання не було порушено і в процесі зберігання його в Інституті літератури, куди особиста колекція І. Франка надійшла зі Львова в 1950 році. Збереженням та створенням алфавітного каталогу колекції ретельно займалася співробітниця Інституту З. Крапивка.

Строге дотримання в Описі порядку обліку й розташування книжок, встановлених самим письменником, є безперечно вирішальною умовою відтворення меморіальності бібліотеки. На щастя, книжкова колекція не зазнала з часу комплектування істотних змін і в своєму зовнішньому вигляді. Опис кожного тому у цій бібліотеці є для літературознавця своєрідним входженням в ауру незбагненої суті меморіальної речі: на ній – печать присутності великої творчої Особистості.

Концептуальний підхід до Опису особистої книжкової колекції І. Франка ґрунтується на правилах і нормах бібліографічної науки. Відомі окремі напрацювання російських науковців-бібліографів, результатами яких стали видання описів особистих бібліотек Л. Толстого, М. Горького [1], [3]. Оскільки в Україні дотепер не було подібного наукового опису особистої бібліотеки письменника, і понятійний апарат цієї галузі національної бібліографії недостатньо розроблений, укладачам Опису бібліотеки І. Франка довелося робити певні, зумовлені специфікою матеріалів, відхилення від бібліографічних стандартів. Авторський колектив у складі Л. Мірошніченко, Л. Чернишенко та Т. Маслячук розробив Інструкцію науково-бібліографічного Опису бібліотеки І. Франка, в якій викладено концепцію, правила і максимально враховано нестандартні ситуації (з найдетальнішими конкретними прикладами).

Насамперед, в описі титульного аркуша кожного видання – строге дотримання мови і правопису оригіналу. У бібліографічному описі використовуємо розроблену поширену систему скорочень (різними мовами); у встановленому порядку детально фіксуємо додаткові заголовки, текстові додатки, вихідні дані книжки, відомості

про серію. Бібліографічний опис книги охоплює інформацію про ілюстративний матеріал: наявність власне ілюстрацій, портретів, карт, атласів, нот і т. д.

Упорядники провели пошукову роботу щодо встановлення авторства, місця і року видання та інших вихідних даних у тих виданнях, де ці джерела відсутні.

Вважаємо істотним складником бібліографічного опису докладну інформацію про опрацювання (власницька опрацювання І. Франка, видавничі, власницька опрацювання іншої особи) з обов'язковою фіксацією змісту наклейок на верхній і нижній кришках опрацювання та корінці; про обкладинки (також і ті, що збережені в конволютах, часто за письмовою вказівкою письменника для палітурника). Зазвичай книги, що входили до конволюту, виймали із обкладинок, однак в окремих випадках, коли обкладинка мала важливе інформаційне наповнення, І. Франко зазначав необхідність її збереження в конволюті.

Піклуючись не лише про збереженість, а й про зручність користування бібліотекою і особливо – про її зразковий естетичний вигляд, І. Франко власноручно розмічав титульний аркуш для палітурника, визначаючи напис на корінці нової опрацювання. Бібліотека і нині вражає стриманою вишуканістю темних опрацювань з характерним золотим тисненням на корінцях. На багатьох корінцях збереглися також замовлені власником наклейки з коротким змістом конволюту, записаним рукою І. Франка незмінним чорним чорнилом. Звертаємо увагу і на записи “Змісту” конволюту (найчастіше на нижньому форзаці), зроблені письменником для зручності користування книжками, опрацьованими в один том, іноді з його додатковими помітками в написаному.

Книжки цієї великої бібліотеки зберігають сліди невтомної роботи І. Франка – від автографів оригінальних творів письменника, записаних на вільних від друку фрагментах книжки, його емоційних роздумів і “розмов” з автором на її берегах, до численних поміток-асоціацій і виправлень друкарських помилок. Зокрема, неоціненним скарбом для дослідників-франкознавців у бібліотеці є російські журнали “Отечественныя записки” (липневий номер) і “Вестникъ Европы” (жовтневий номер) за 1877 рік, на сторінках яких І. Франко записав густим дрібним почерком декілька своїх оригінальних поетичних текстів, фольклорні та лінгвістичні матеріали. Чільне місце серед автографів письменника займає поема “Про богача, що їздив біду купувати (народна казка)”, записана на вузьких полях “Вестника Европы”. Тут же знаходимо записи 27 оригінальних коломинок, а також тексти незавершених поем “В гору, гризоті і бідности...” (друга частина) та “Посеред дворян й магнатів...” (повні тексти цих поем зі збереженням правопису І. Франка опублікувала в 2006 році Л. Чернишенко на сторінках “Записок Наукового товариства імені Шевченка” [5]). Початок поеми “В гору, гризоті і бідности...”, ліричні вірші “Не журись, шчо на сьвіт осінь сумрачна йде...”, “Ні на дьло, шчо в виречи: та, оно праве...”, “Сльозами личенько ти не вмивай...” та “Матеріали язикові з Крехівщини” записано на вільних від друкованого тексту фрагментах журналу “Отечественныя записки”. У книжці поезій М. Некрасова І. Франко записав поряд

з друкованим текстом свої переклади двох віршів російського поета (“У людей-то в дому – чистота, лепота...”, “Наконець, не горить уже лѣсъ”...), на обкладинках Мойсеевого П’ятикнижжя (“Hebsew Pentateuch”) записує цикл “Тюремних сонетів” (за винятком II, VII, XIX, XXVII). На сторінках “Исторических монографій и исследований” М. Костомарова І. Франко занотував низку фольклорних матеріалів, шість епіграм, сатиру “Сморгонська академія”, критичні замітки на книжку Ясенського “Nędza na Rusi”, у виданні творів Джузеппе Джусти зберігся автограф підрядкового перекладу перших трьох строф його сатиричного вірша “La guigliothina a vapore” (“Парова гільйотина”).

Докладно описуємо печатки, штампи, графізми, наклейки на форзацах та сторінках тексту. Наклейку Бібліотеки НТШ подано із вказівкою на інвентарний номер. На книжках досить часто трапляються печатки “Книжный Магазинъ съ 1830 г. Н. Я. Оглоблина въ Кіевѣ. Бывшій С. И. Литова”, “Книжный Магазинъ съ 1873 г. В. В. Дьяконова въ Кіевѣ. Бывшій Л. В. Ильницкаго”, “Księgarnia F. Szczępański w Drohobyczu”, “Товариство “Побратим” у Львові”, “Академическій кружокъ въ Львовѣ”, “Бібліотека Дениса Лук’яновича”, “Общество имени Михаила Качковско-го въ Коломыжѣ”, “Книжный магазинъ И. А. Розова въ Кіевѣ”, “Redakcyja Biblioteki Warszawskiej”, “Редакція часописі “Свѣт” ві Львові”, “Piotr Paweł Waśkowski”, “Книжные магазины Е. Я. Федорова въ Кіевѣ съ 1867 г.”, “Księgarnia H. Altenberga dawniej Richtera we Lwowie”, “Seyfarth & Czajkowski we Lwowie”, “Южно-Русскій книжный магазинъ И. И. Динтера въ Кіевѣ”, “Книгопродавецъ Л. В. Ильницкій. Комисіонер по продажѣ Кобзаря Т. Шевченко въ Россіи”, “Aleksander Betritz we Lwowie”, “Antykwarnia księgarnia Beyle Karol. Lwów Halicka № 44”, “Книгарня Ставропигійского Института въ Львовѣ”, “Московскій /книжный магазинъ/ въ Кіевѣ”, “Бібліотека М. П. Панкевича въ Руднѣ 12”, “J. L. Pordes. Buchhandlung. Lemberg”, “Biblioteka Jozefa Wolff” та ін.

Дарчі написи, власницькі підписи та всі інші записи на форзацах, титулі та шмуцтитулі відтворено повністю з дотриманням правопису оригіналу (з вказівкою на зряддя письма та колір чорнила чи олівця).

Уже в першому, готовому до друку томі Опису (близько 1200 позицій) зафіксовано власноручні записи Ю. Федьковича, В. Антоновича, М. Драгоманова, І. Нечуя-Левицького, В. Коцовського, К. Арабажина, К. Трильовського та багатьох інших відомих сучасників І. Франка. Наприклад, на обкладинці книги “Не-читальник / Написав Л[єсь] М[артович]; Видали деякі Русівські читальники. – Чернівці: З печатні Г. Чоппа, 1889” дарчий напис чорнилом “Високоповажаному Добродієви Іванови Франкови В. Стефаник вид.<авець> Л. Мартович автор”; дарчий напис К. Арабажина “Шановному добродію п. Франкові цю манесеньку твору презентує вельм поважающий ёго – автор. 1885го року 12го Лютого”, інші дарчі написи “Wielmożnemu Panu Iwanowi Franko Zygmunt Lisiewicz”, “Вельми шановному паньству Франкам Кобринь<ска>”, “Високоповажному Добродієви Іванови Франкові од Вол. Самійленка. 26 червня <18>87 року”, “W^{mu} Iwanowi Frankowi Autorka Walerya Solecka”.

Отже, такий опис всебічно констатує дані для подальшого наукового вивчення історії книжки, її “біографії”.

За сторінками та рядками (згідно з розробленими зразками) подано помітки, підкреслення, відкреслення, закреслення, виправлення. Повністю відтворені записи на полях і над рядками в друкованому тексті, залишені рукою письменника (з вказівкою на знаряддя письма). Назвемо лише деякі видання, на сторінках яких зафіксована робота з текстом І. Франка. Це “Н. Карґевъ. Литературная эволюція на Западѣ: Очерки и наброски изъ теории и истории литературы съ точки зрѣнія неспеціалиста”, “Письма Т. Г. Шевченка къ Бр. Залескому (1853–1857). Сообщилъ М. Т-овъ [Михаиль Драгомановъ]”, “Народная поэзія: Историческіе очерки” Ф. Буслаева, “Библиографическіе материалы”, зібрані А. Поповим, “Бѣлинскій. Его жизнь и переписка”, “Панславизмъ въ прошломъ и настоящемъ” О. Пипіна, “Іоанн Вишенскій (Южно-русскій полемистъ начала XVII ст.)”, “Очерки истории южнорусскихъ апокрифическихъ сказаній и пѣсень” М. Сумцова, “Поезія” В. Масляка, “Очеркъ литературной истории малорусскаго нарѣчія” П. Житецького, “Опытъ Русско-украинскаго словаря” укладеного М. Левченком, “Малорусско-німецькій словарь” Є. Желехівського та багато інших. Окремою темою для досліджень може стати вивчення виправлень та записів у власних друкованих творах (наприклад, у тексті статті “Іоаннъ Вишенскій”). Високу освіченість і глибоке знання іноземних мов засвідчують записи на полях іншомовних книг мовою оригіналу, вдалі переклади українською мовою ідіоматичних виразів, написаних англійською, німецькою та класичними мовами. Опис має на меті максимально точно зафіксувати цю, поки що невідому працю І. Франка.

Численні помітки та записи інших осіб, багато з яких залишаються невстановленими, у тексті Опису не відтворено, лише зазначено їх наявність. Поодинокі помітки у цьому випадку (одна/дві) подано із зазначенням сторінки.

Опис такого дорогоцінного книжкового зібрання не оминає також і даних про наявність нерозрізаних аркушів (із зазначенням сторінок) і, звичайно, свідчень про стан збереження кожного тому. Йдеться про фіксацію аркушів, яких бракує в книжці, про нарощені, підклеєні, поплямовані, надірвані, та такі, що неякісно обрізані, про пошкодження оправи та корінця.

Особливого значення набули в меморіальній бібліотеці великого письменника тогочасні каталожні картки, закладки, давні згини аркушів, засушені між сторінками фрагменти рослин, квіти. Вони зберігаються за фіксованим в Описі місцем їх виявлення.

Зауважимо, що Опис фіксує також і ту частину Франкової колекції, яку, на жаль, втрачено (деякі книжки зникли ще за життя письменника, інші після його смерті). Бібліографічний опис втрачених видань подано за вже згаданим “Списом...”.

Ми усвідомлюємо зацікавлення громадськості (не лише літературознавців, філологів та істориків, але й психологів, соціологів, економістів, політологів, філософів, та ін.) у якнайшвидшій публікації нашої роботи. З видрукуванням Науково-

бібліографічним описом цієї бібліотеки, яка є унікальним надбанням українського народу, прийде до читача і дослідника світ тих колосальних знань, які опановував геній великого мислителя і творця.

Література:

1. Библиотека Льва Николаевича Толстого в Ясной Поляне: Библиографическое описание: В 3 томах. – Москва; Тула, 1972–1999.
2. Відділ рукописів Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. – Ф. 3. – № 2278. (“Спис книжок бібліотеки І[вана] Ф[ранка] після томів”, який власноруч вів письменник до 1982-ої книжки – далі “Спис...”).
3. Личная библиотека А. М. Горького: Описание: В 2 кн. – Москва, 1981.
4. Мельник Я. Особиста бібліотека Івана Франка // Жовтень. – 1986. – № 6.
5. Чернишенко Л. Про незакінчені поеми Івана Франка, знайдені на сторінках книжок його бібліотеки // Записки Наукового товариства Шевченка: праці філологічної секції. – Львів, 2005. – Т. ССЛ.

Ірина Смогоржевська (Львів)

Бібліографічні зацікавлення Івана Франка

Іван Франко є уособленням цілої епохи української культури та одним із найвидатніших учених слов'янських народів.

Він був не лише великим поетом, письменником, драматургом, ученим широкого загалу (істориком, філософом, фольклористом, етнографом, мовознавцем, літературознавцем, мистецтвознавцем, економістом), але й працював на терені публіцистики, журналістики, видавничої справи й, зокрема, бібліографії. Упродовж 40 років творчої діяльності І. Франко поповнив культуру свого народу близько 4500 творами найрізноманітніших жанрів. Його багата та різностороння наукова діяльність була неможлива без інтересу до бібліографії, а саме: володіння мистецтвом пошуку, систематизації, опису літератури, вміння анотувати і реферувати різноманітні публікації з метою ознайомлення українців з кращими надбаннями світової культури.

З ім'ям І. Франка пов'язане зародження історико-краєзнавчої бібліографії в Західній Україні, вивчення минулого, народних традицій, глибокий інтерес до життя рідного краю. У листі до М. Драгоманова 1881 року вчений висловив думку про необхідність створення в Галичині краєзнавчого товариства, яке б вивчало західноукраїнські землі з погляду історії, етнографії, статистики, організовувало б екскурсії по краю тощо [6: т. 48: 365].

Уже 1883 року вчений організував у Львові при студентському Академічному братстві етнографічно-статистичний гурток. Саме на цей час припадають перші